

Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu politiskās līdzdalības perspektīvas sociālā kapitāla kontekstā

Austris Keišs

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Eiropas studiju fakultāte, Latvija
keiss.austris@gmail.com*

Kopsavilkums

Daudzi teorētiķi ir analizējuši sociālā kapitāla nozīmi politiskajā līdzdalībā, migrācijas tendencēs un šo aspektu saikni ar ģimeni, baznīcu un ekonomiskajiem apstākļiem. Nozīmīgākie sociālā kapitāla teorētiķi ir Džeimss Kolmens (*James Coulman*), Pjērs Burdjē (*Pierre Bourdieu*) un Roberts Patnems (*Robert Putnam*), kas ir izstrādājuši visaptverošu sociālā kapitāla teorētisko bāzi.

Jauniešu sociālais kapitāls un tā pazīmes ir specifisks pētniecības lauks, kas Latgales ziemeļaustrumu reģionā iepriekš nav pētīts. Kopš 2001. gada tautas skaitīšanas iedzīvotāju skaits Latgales ziemeļaustrumu reģionā samazinājies par aptuveni 20 %, un tas noticis gan iedzīvotāju aizbraukšanas, gan negatīva dabiskā pieauguma dēļ [6]. Iedzīvotāju izbraukšana ir valsts līmeņa problēma, jo pēdējo 15 gadu laikā no Latvijas izbraukušo skaits ir vairāk nekā 200 tūkstoši cilvēku. Jauniešu sociālā kapitāla analīze ir veids, kā izskaidrot migrācijas tendences un izstrādāt priekšlikumus, lai turpmāk mazinātu iedzīvotāju masveida emigrāciju [6]. Turklāt politiskās līdzdalības tendences liecina par pakāpenisku iedzīvotāju aktivitātes samazināšanos. Tādēļ ir nepieciešams identificēt sociālā kapitāla faktoros, kas ietekmē jauniešu – potenciālo vēlētāju – politiskās izvēles un vēlmi iesaistīties politiskajos procesos.

Pētījuma mērķis bija analizēt Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu sociālo kapitālu un politiskās līdzdalības perspektīvas.

Pētījuma rezultāti norāda uz tendenci, ka ģimene kā sociālā kapitāla institūcija ir spēcīgs jauniešu politiskās līdzdalības veidotājs. Pirmkārt, jaunieši, kuru ģimenēs tiek diskutēts par politiku, vairāk interesējas par politiku, izrāda lielāku uzticību Saeimai, politiskajām partijām un valsts pārvaldes institūcijām. Otrkārt, jaunieši, kuru ģimenēs tiek diskutēts par politiku, uzrāda augstāku potenciālo līdzdalību Saeimas vēlēšanās.

R. Patnems savā sociālā kapitāla teorijā sasaista iedzīvotāju formālo un neformālo attiecību tīklu ar viņu politiskās līdzdalības līmeni. Respektīvi, jo vairāk iedzīvotāju veido savstarpējo attiecību tīklus (darbojoties dažādās organizācijās¹ un neformālos pasākumos), jo pozitīvāka ir to ietekme uz politisko līdzdalību [4, 178–179]. Pētījuma rezultāti liecina, ka Latgales ziemeļaustrumu reģionā uz jauniešu sociālā kapitāla attīstīšanu spēcīga ietekme ir baznīcai. Veidojas tendence, ka jaunieši, kuri baznīcu apmeklē vismaz kristīgo svētku² laikā, aktīvāk iesaistās organizāciju darbībā, un saskaņā ar teoriju viņi ir uzskatāmi par politiski aktīvākiem nekā tie, kuri baznīcu neapmeklē.

¹ Šajā pētījumā apzīmējums “organizācija” iekļauj ne tikai likumā “Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām” definēto, bet arī jauniešu iesaisti skolas interešu pulciņos, vietējos pašdarbnieku kolektīvos un sporta komandās. Anketas “Latgales jaunatnes sociālais kapitāls” rezultāti.

² Piemēram, Ziemassvētki, Vasarsvētki, Lieldienas.

Pretēji R. Patnema uzskatiem par tehnoloģiju (televīzijas un interneta) negatīvo ietekmi uz sociālā kapitāla veidošanos šā pētījuma rezultāti neatklāj spēcīgu korelāciju starp Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu iesaisti organizācijās un laiku, ko viņi pavada pie televizora un datora. Viens no pētījuma secinājumiem ir šāds: jauniešu sociālā kapitāla veidošanai nav saiknes ar jauniešu ģimeņu ienākumu līmeni, proti, sliktāka ekonomiskā situācija nav uzskatāma par šķērslī Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu sociālā kapitāla veidošanās procesam.

Atslēgvārdi: sociālais kapitāls, jaunieši, politiskā līdzdalība, sociālās saites.

levads

Sociālais kapitāls plaši tiek aprakstīts zinātniskajos darbos, tam ir noteikts teorētiskais ietvars, kurā raksturotas sociālā kapitāla veidošanās institūcijas un to ietekme uz sociālā kapitāla akumulēšanos. Iepriekš veiktie pētījumi šajā jomā sociālā kapitāla teoriju izmanto dažādos griezumos, lai skaidrotu šādus fenomenus: iedzīvotāju dzīvesvietas izvēli migrācijas procesā, nevienlīdzības veidošanos un iedzīvotāju politisko līdzdalību.

Iejas par sociālā kapitāla saikni ar politisko līdzdalību pamatlicējs ir Roberts Patnems, kas savā darbā *Bowling alone: the collapse and revival of American community* ir apstiprinājis apgalvojumu, ka sociālā kapitāla samazināšanās vienlaikus mazina politisko līdzdalību [4].

Šajā pētījumā tika izmantotas arī franču sociologa Pjēra Burdjē idejas: viņš ar dažādu kapitāla formu palīdzību cenšas rast skaidrojumu iedzīvotāju nevienlīdzībai, izvirzot tēzi, ka sociālais kapitāls ir cieši saistīts ar finanšu un kultūras kapitālu [3, 15]. Savukārt amerikāņu sociologs Džeimss Kolmens piedāvā alternatīvu skatījumu, norādot, ka sociālā kapitāla veidošanās procesā būtiskākie elementi ir kopīgas vērtības un savstarpējā uzticība, kas galvenokārt veidojas ģimenē un baznīcas ietekmē [2, 115].

Pētījumā par Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu sociālo kapitālu tika izmantotas visu triju teorētiķu atziņas un tika ņemta vērā Latgales reģiona sociālekonomisko un kultūras apstākļu specifika, piemēram, iedzīvotāju saikne ar baznīcu. Jāuzsver, ka teorētiķiem un sociālā kapitāla pētniekiem nav izveidojusies vienota izpratne par jauniešu sociālā kapitāla teorētiskajiem aspektiem, jo jaunieši ir specifiska sabiedrības daļa, kam atsevišķos gadījumos nav pieejas pieaugušo sociālajam kapitālam sava vecuma, statusa vai citu apstākļu dēļ. Šis pētījums atspoguļo Latgales ziemeļaustrumu reģionā pastāvošās tendences jauniešu sociālā kapitāla veidošanās procesā un tā ietekmi uz jauniešu politiskās līdzdalības perspektīvām.

Darba mērķis, materiāls un metodes

Pētījuma "Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu politiskās līdzdalības perspektīvas sociālā kapitāla kontekstā" mērķis bija pētīt Baltinavas, Balvu, Kārsavas, Rugāju un Viļakas novada jauniešu vecumā no 13 līdz 18 gadiem sociālo kapitālu un politiskās līdzdalības perspektīvas.

Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu sociālā kapitāla analīzei tika izmantota kvantitatīvā pētniecības metode, proti, apkopoti un pētīti anketas "Latgales jauniešu sociālais kapitāls" rezultāti. Aptaujā piedalījās 270 jaunieši – 7. līdz 12. klases skolēni – no Baltinavas, Balvu, Kārsavas, Rugāju un Viļakas novada. Viņi sniedza atbildes par savām sociālpolitiskajām aktivitātēm un ekonomisko situāciju.

Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu sociālais kapitāls un politiskās līdzdalības perspektīvas

Anketēšanā iegūtie rezultāti rāda: no 270 jauniešiem 60 % atbildēja, ka piedalījušies 12. Saeimas vēlēšanās vai arī tajās piedalītos, ja būtu sasnieguši 18 gadu vecumu, 23 % pauda viedokli, ka balsot nedotos, savukārt 16,7 % respondentu anketēšanas brīdī konkrētu atbildi par savu potenciālo dalību 12. Saeimas vēlēšanās nesniedza.³ Varēja novērot, ka pētāmā reģiona jauniešu potenciālā dalība 12. Saeimas vēlēšanās

³ Anketas "Latgales jaunatnes sociālais kapitāls" rezultāti.

ir nedaudz augstāka par vispārējo 12. Saeimas vēlēšanu aktivitāti, kas bija 58,9 % [7]. Gan šis fenomens, gan jauniešu politiskās līdzdalības perspektīvas ir skaidrojamas ar vairākiem sociālā kapitāla faktoriem.

ASV sociologs Džeimss Kolmens norāda, ka svarīgākā sociālā kapitāla institūcija ir ģimene, kam ir izšķiroša loma bērna un jaunieša sociālā kapitāla veidošanās procesā, jo tajā jauniešiem ir piekļuve pieaugušo sociālajam kapitālam, kā arī ģimenē tiek veidota izpratne par savstarpējo uzticēšanos, komunikāciju ar pārējo sabiedrību un interese par politiskajiem procesiem un nepieciešamību tajos iesaistīties [2, 115].

Kopumā pētījuma rezultāti liecina, ka aptaujāto jauniešu vidū 8 % respondentu ir spēcīga interese par politiskajiem procesiem, 62 % reizēm interesējas par politiskajiem notikumiem, savukārt 29,8 % jauniešu par politiku neinteresējas.⁴

Analīzes rezultāti liecina, ka Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu interesi par politiskajiem procesiem būtiski ietekmē tas, vai ģimenē tiek diskutēts par politiku. Rezultāti ļauj secināt par izteiktu tendenci, proti, ģimenēs, kurās tiek diskutēts par politiskajiem procesiem, jauniešiem raksturīga lielāka interese par politiskajiem notikumiem nekā ģimenēs, kur politiskie jautājumi netiek iztirzāti. Turklāt politisko procesu apspriešana ģimenē ir pozitīvs impulss jauniešu politiskajai līdzdalībai. Pētījuma rezultāti atklāj, ka ģimenēs, kur tiek diskutēts par politiskajiem procesiem, 64 % jauniešu būtu piedalījušies 12. Saeimas vēlēšanās, ja viņiem būtu šāda iespēja. Savukārt ģimenēs, kur netiek diskutēts par politiku, tikai 44 % jauniešu norādījuši, ka būtu devušies balsot 12. Saeimas vēlēšanās.⁵

Jāatzīmē, ka politisko procesu apspriešana ģimenē sekmē jauniešu zināšanas par politiskajām norisēm un politiskajām personālijām. Ģimenēs, kurās runā par politiku, 71,7 % jauniešu uz jautājumu "Kas ir pašreizējais Saeimas priekšsēdētājs?" atbildēja pareizi, proti, ka tā ir Solvita Āboltiņa.⁶ Savukārt ģimenēs, kurās par politiku diskutēts netiek, pareizi uz šo jautājumu atbildēja 63,3 %. Šajā politisko zināšanu aspektā atšķirība starp pētāmajām grupām bija neliela. Domājams, tāpēc, ka jaunieši plaši lieto interneta ziņu portālus un sociālos tīklus, kur regulāri parādās informācija par vadošo politisko personāliju aktivitātēm. Tādējādi arī jauniešiem, kuru ģimenēs nenotiek diskusijas par politiku, ir lielas iespējas uzzināt par politiskajām norisēm.

Pētījumā varēja secināt, ka vecāku un sabiedrības paustā neticība un neuzticība politiķiem tiek pārmantota un iesakņojas jauniešu politiskajā uztverē. 2016. gada aprīlī "TNS Latvia" veiktajā sabiedriskās domas aptaujā tika noskaidrots, ka 1 % Latvijas iedzīvotāju pilnībā uzticas Latvijas valdībai, savukārt neviens respondents nenorādīja, ka pilnībā uzticas Saeimas darbībai [10].

Anketēšanas rezultātus, kas atspoguļo Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu uzticības līmeni baznīcai, līdzcilvēkiem, partijām un institūcijām, sk. 1. tab.

1. tabula. Jauniešu uzticības līmeni politiskajām institūcijām un organizācijām raksturojošās atbildes (%)

Youth trust in political institutions and organizations (%)

Institūcijas, organizācijas	Jauniešu atbildes				
	Grūti pateikt	Pilnībā neuzticas	Drīzāk neuzticas	Drīzāk uzticas	Pilnībā uzticas
Saeima	34,2	21,4	36,8	6,8	0,8
Ministru kabinets	31,6	20,5	35,0	11,8	1,1
Prezidents	23,0	23,0	23,8	23,8	6,4
Politiskās partijas	26,8	28,4	34,1	8,8	1,9
Baznīca	17,9	9,5	11,8	32,3	28,5
Līdzcilvēki	13,3	5,3	7,6	42,8	31,1

Avots: Autora veidota tabula, izmantojot anketas "Latgales jaunatnes sociālais kapitāls" rezultātus.

⁴ Anketas "Latgales jaunatnes sociālais kapitāls" rezultāti.

⁵ Turpat.

⁶ Anketēšana tika veikta laikā, kad Solvita Āboltiņa ("Vienotība") bija Saeimas priekšsēdētāja.

Apkopotās jauniešu atbildes liecina, ka viņu uzticības līmenis politiskajām un valsts pārvaldes institūcijām ir ļoti zems. Saeimai pilnībā uzticas tikai 0,8 % jauniešu, Ministru kabinetam – 1,1 %. Jaunieši galvenokārt uzticas līdzilvēkiem un baznīcai. Tas ir skaidrojams ar ģimenes ietekmi, jo ģimene ir jaunieša sociālā kapitāla veidošanās pirmā institūcija, ar ģimenes locekļiem tiek veidotas ciešākas savstarpējās attiecības, un iznākumā uzticība šeit norādītajām institūcijām (sk. 1. tab.) tiek “pārmantota” ģimenē.

Anketēšanas rezultāti liecina, ka Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu interesi par politiskajiem procesiem un viņu potenciālo iesaisti tajos ietekmē arī baznīca. Saskaņā ar sociālā kapitāla teorētiku Džeimsa Kolmena atziņām baznīca ir būtiska sociālā kapitāla institūcija, jo tur tiek sludināti savstarpējās iecietības, izpratnes un uzticības principi, kas ir svarīgi, lai iedzīvotāji veidotu organizācijas (tostarp politiskās) un kopīgi ietekmētu procesus, piemēram, došanos uz vēlēšanām [3, 27].

Amerikāņu politikas zinātnieks Roberts Patnems izpētījis un pamatojis šādu tendenci: iedzīvotāju sociālā kapitāla samazināšanās arī mazina iedzīvotāju politisko aktivitāti (to viņš atspoguļo savā grāmatā *Bowling alone*) [4, 178–179]. Tas nozīmē, ka kūrāka jauniešu iesaiste organizācijās, kā arī neformālo attiecību veidošana mazina viņu politiskās līdzdalības perspektīvas. Šā pētījuma rezultāti atklāj, ka jaunieši, kas baznīcu apmeklē vismaz reliģisko svētku reizēs (piemēram, Lieldienās vai Ziemassvētkos), iesaistās arī dažāda veida organizācijās. Savukārt no jauniešiem, kas baznīcu apmeklē svētku reizēs vai biežāk, 87 % respondentu bija iesaistījušies vismaz vienas organizācijas darbībā, bet no tiem, kas baznīcu neapmeklēja, 71 % darbojās vismaz vienā organizācijā.⁷ Atsaucoties uz R. Patnema tēzi par sociālā kapitāla un politiskās līdzdalības sasaisti, no aptaujas rezultātiem izriet secinājums, ka baznīcai Latgales ziemeļaustrumu reģionā ir pozitīva ietekme uz jauniešu politiskās līdzdalības perspektīvām.

Gan Latgali kopumā, gan pētījumā aplūkoto reģionu raksturo sliktāki ekonomiskie apstākļi nekā citus reģionus – par to liecina augstāks bezdarba līmenis (pētāmajos reģionos vidēji 20 % iedzīvotāju ir bezdarbnieki) [8] un zemāks vidējās algas līmenis [9]. Saskaņā ar P. Burdjē teoriju sociālais kapitāls ir cieši saistīts ar finanšu kapitālu, proti, tie, kuriem pieejami lielāki finanšu resursi, spēj vairāk akumulēt arī sociālo kapitālu [3, 15]. Raugoties no šādas perspektīvas, ekonomiskā situācija Latgales ziemeļaustrumu reģionā uzskatāma par šķērslī jauniešu iesaistei dažāda veida organizācijās un sociālā kapitāla veidošanā, jo aktivitātēs viņiem bieži vien jāiegulda savi līdzekļi, piemēram, transporta izdevumu segšanai, dalībai pasākumos, kopīgos izbraucienos. Paradoksālā kārtā šā pētījuma rezultāti neliecina par tiešu saikni starp jauniešu iesaisti organizācijās un viņu ģimeņu iekmēneša ienākumu līmeni (sk. 2. tab.).

2. tabula. Jauniešu ģimeņu ienākumi mēnesī un līdzdalība vietējās organizācijās (%)

Average income and participation in local organizations (%)

Darbošanās organizācijās	Jauniešu ģimeņu ienākumi, EUR				
	< 300	301–500	501–800	801–1000	> 1000
Vienā	37,1	32,5	30,0	31,8	25,8
Divās	25,7	17,5	15,6	36,4	16,1
Vairāk nekā divās	31,4	37,5	40,0	18,2	41,9
Nevienā	5,7	12,5	14,5	13,6	16,1

Avots: Autora veidota tabula, izmantojot anketas “Latgales jaunatnes sociālais kapitāls” rezultātus.

Iegūtie analīzes dati liecina, ka starp jauniešu ģimeņu ienākumiem un viņu iesaisti novada vai skolas interešu pulciņos nepastāv spēcīga likumsakarība. To apliecina fakts, ka 16,1 % jauniešu, kuru ģimenes vidējie ienākumi mēnesī pārsniedz 1000 eiro, nav iesaistījušies nevienā vietējā organizācijā vai pulciņā, savukārt jauniešu, kuru ģimeņu vidējie ienākumi mēnesī ir mazāki par 300 eiro un kuri nav iesaistījušies nevienā organizācijā, ir 5,7 %. Turklāt pēdējie uzrāda augstus līdzdalības

⁷ Anketas “Latgales jaunatnes sociālais kapitāls” rezultāti.

rādītājus, iesaistoties vairāk nekā divās organizācijās. Nav novērojama tendence, ka ienākumu līmenis būtu noteicošs faktors jauniešu iesaistē kopumā, jo, piemēram, divās vai vairāk organizācijās ir iesaistījušies 31,4 % jauniešu, kuru ģimenes ienākumu līmenis ir līdz 300 eiro, savukārt no tiem, kuru ģimenes ikmēneša ienākumi ir 801–1000 eiro, divās vai vairāk organizācijās ir iesaistījušies tikai 18,2 %.

Saskaņā ar R. Patnema sociālā kapitāla un politiskās līdzdalības konceptu viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ mazinās politiskā līdzdalība, ir televīzijas izplatība un pie televizora pavadītā laika daudzums – televīzija mazina interesi veidot savstarpējo attiecību tīklus, iesaistīties organizāciju darbībā, kā arī iedzīvotāju politisko līdzdalību. Galvenokārt ar televīzijas izplatību R. Patnems izskaidro, kādēļ cilvēki izvēlas “boulingot” vienatnē, nevis komandā, veidojot un nostiprinot savstarpējo attiecību tīklus.

Paradoksālā kārtā šā pētījuma rezultāti neliecina, ka pie televizora pavadītais laiks mazinātu jauniešu iesaisti organizācijās, jo no jauniešiem, kuri nav iesaistījušies nevienā organizācijā, 32 % ikdienā televizoru neskatās, savukārt no jauniešiem, kuri ir iesaistījušies vismaz vienas organizācijas darbībā, tikai 5 % televizoru neskatās.⁸ Tādējādi nav novērojama tendence, ka pie televizora pavadītais laika daudzums negatīvi ietekmētu jauniešu darbošanos organizācijās un viņu politiskās līdzdalības perspektīvas. Vienlaikus jāņem vērā, ka jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējas ir paplašinājušās līdz ar interneta attīstību un izplatīšanos, kā rezultātā pie televizora pavadīto laiku var aizvietot internets.

Vēl viens aspekts, kam ir pieaugoša nozīme gan sociālā kapitāla veidošanās, gan politiskās līdzdalības kontekstā, ir datora un interneta pieejamība un pie datora pavadītā laika daudzums. Teorētiski datori ar interneta pieslēgumu, digitālā televīzija un daudzfunkcionālie mobilie tālruni ir ērti paņēmieni, kā iegūt plaša apjoma informāciju par sabiedrībā un politikā aktuālām norisēm.

R. Patnems pauž viedokli, ka tikai tie jaunieši, kas arī bez interneta starpniecības seko līdzīgu aktuālajiem procesiem, racionāli izmantos interneta pieslēgumu, lai iegūtu plašākas zināšanas, ko turpmāk lietot [5, 23]. Pirmkārt, tehnoloģijas kalpo kā izglītības līdzeklis. Otrkārt, tehnoloģijas ir noteikušas, ka mūsdienās jaunieši var veidot savstarpējās attiecības, komunicējot tiešsaistes režīmā un tādējādi palielinot sociālā kapitāla potenciālu. Interneta pieslēgums nojauc globālās komunikācijas robežas, un tas nozīmē, ka jauniešiem rodas iespēja veidot kontaktus, proti, sociālās saites ar dažādu nāciju, kultūru un rasu pārstāvjiem. Tas nozīmē, ka jauniešu sociālā kapitāla veidošanās un attīstība no lokālas kļūst par globālu [1, 92–93]. Taču akademiķu vidū nepastāv konsenss, arī veiktie pētījumi skaidri neliecina par internetu kā jauniešu sociālā kapitāla virzītāju vai degradētāju. Jāuzsver arī interneta tehnoloģiju radītie riski un izaicinājumi jauniešu sociālā kapitāla kontekstā. Internets, kas tiek izmantots nevis kā informācijas un komunikācijas līdzeklis, bet gan kā līdzeklis bezmērķīgām izklaidēm, rada jauniešu sociālo izolētību, pasivitāti un nevēlēšanos iesaistīties ārpuskolas vai ārpus augstskolas norisēs, tā apdraudot mācību un studiju rezultātus, veido nelielu daudzumu sociālo tīklu, kas reducē jauniešu spēju akumulēt sociālo kapitālu.

Pētnieku viedokļi par interneta lomu jauniešu sociālā kapitāla veidošanās procesā galēji atšķiras, norādot gan uz interneta piedāvātajām komunikācijas, uzziņas un alternatīvām sociālās un politiskās līdzdalības formām, gan uz jauniešu sociālo kapitālu apdraudošiem faktoriem, piemēram, iespējamo izolētību gan no ģimenes, gan plašākas sabiedrības.

Šajā pētījumā tika secināts: Latgales ziemeļaustrumu reģionā nav novērojams, ka jauniešu iesaisti organizācijās negatīvi ietekmētu pie datora pavadītā laika daudzums, proti, ka jaunieši, kuri ikdienā vairāk izmanto datoru, būtu mazāk aktīvi iesaistījušies organizācijās. Iegūto rezultātu analīze liecina, ka no jauniešiem, kuri ir iesaistījušies vismaz vienā organizācijā, 5,6 % respondentu ikdienā datoru nelieto, savukārt no jauniešiem, kuri nav iesaistījušies nevienā organizācijā, 6,5 % ikdienā nepavada laiku pie datora.⁹ Tādēļ var secināt, ka pie datora pavadītajam laikam nav negatīvas ietekmes uz Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu iesaisti organizācijās un viņu potenciālo politisko līdzdalību.

⁸ Anketas “Latgales jaunatnes sociālais kapitāls” rezultāti.

⁹ Turpat.

Secinājumi

Šajā pētījumā iegūtie rezultāti ļauj secināt, ka Latgales ziemeļaustrumu reģiona jauniešu politisko līdzdalību ietekmē divas sociālā kapitāla institūcijas – ģimene un baznīca. Ja ģimenēs tiek diskutēts par politiskiem jautājumiem, arī jaunieši izrāda gan lielāku interesi par politiku, gan arī potenciāli augstākus iesaistes rādītājus vēlēšanās nekā jaunieši, kuru ģimenēs par politiku runāts netiek.

No pētījuma rezultātiem izkristalizējas secinājums, ka jaunieši pārmanto vecāku un plašākas sabiedrības daļas neuzticību Saeimai un citām valsts pārvaldes institūcijām, kā arī 12. Saeimas vēlēšanu aktivitātes rezultāti gandrīz saskan ar anketēto jauniešu potenciālo līdzdalību šajās vēlēšanās.

Savukārt baznīca dod pozitīvu impulsu politiskajai līdzdalībai, jo baznīcā apgūtās vērtības un pasaules skatījums veicina iedzīvotāju savstarpējo attiecību veidošanu, iesaisti organizācijās un darbošanos kopīga mērķa labad, kas var ietvert arī politiskus mērķus, kuri sasniedzami ar politisko organizāciju veidošanu vai došanos reizi četros gados pie vēlēšanu urnām. Pētījuma rezultāti liecina: pretēji P. Burdjē teorētiskajai nostādnei Latgales ziemeļaustrumu reģionā jauniešu finansiālā situācija nav uzskatāma par kavējošu faktoru viņu sociālā kapitāla veidošanās procesā.

Šis pētījums arī ļauj secināt, ka jauniešu vidē nepastāv spēcīga saistība starp pavadītā laika ilgumu pie televizora un datora un viņu iesaisti organizāciju darbībā, kas saskaņā ar R. Putnama sociālā kapitāla konceptu nosaka viņu politiskās līdzdalības potenciālu.

Sociālais kapitāls un jauniešu politiskā līdzdalība ietver virkni savstarpēji saistītu faktoru, kas būtu jāpēta padziļināti un paplašināti – ne tikai šajā pētījumā aplūkotajā reģionā, bet Latvijā kopumā –, lai iegūtu detalizētu analīzi par Latvijas jauniešu nostāju pret valsti, viņu politiskās līdzdalības potenciālu nākotnē, kā arī lai veiktu pētījumu rezultātiem atbilstošus pasākumus, kas perspektīvā uzlabotu iedzīvotāju attieksmi pret valsts pārvaldes institūciju darbību un veicinātu iedzīvotāju vēlmi iekļauties valstiskos procesos.

Social Capital and the Prospects of Youth Political Participation in North-eastern Latgale

Abstract

Many theorists have analyzed the importance of social capital regarding political participation, migration and its link with family, church and economic circumstances. Theorists like James Coulman, Pierre Bourdieu and Robert Putnam have contributed in defining social capital and have elaborated on a comprehensive framework of social capital theory. Youth social capital and its features is a specific research area which has not been examined in North-eastern Latgale yet. Approximately 20,0 % of North-eastern Latgale population have left their native place. That is why it is important to analyze the factors which motivate youth to choose their place of residence. Secondly, the trends in Latvia show that voter turnout has been on a consistently downward path, thereby it is necessary to determine the factors which influence youth political participation.

The aim of the research is to analyze youth social capital in North-eastern Latgale.

Regarding youth political participation it is important to highlight the role of family in creating interest in political processes. The results show that higher degree of political participation is expressed by youth whose families talk about politics.

R. Putnam implies that the amount of social ties have direct link with the degree of political participation. Higher involvement in different organizations provides higher political participation. It is necessary to emphasize the importance of church, which is one of the fundamental institutions of social capital accumulation. Youth who attend church at least during Christian celebrations are more involved in organizations than youth who never attend church.

R. Putnam states that technologies (TV and Internet) have negative impact on the accumulation of social capital. However, the results of the research do not indicate a correlation between youth involvement in local organizations and their time spent watching TV or on the Internet. One of the foundations is that youth economic situation does not decrease the opportunities of making social ties and accumulation of social capital.

Keywords: social capital, youth, political participation, social ties.

Literatūra

1. Bilett, P. *Youth social capital: getting on and getting ahead in life*. Australia: University of Wollongong, 2011.
2. Coleman, J. *Foundations of social theory*. Cambridge MA: Belknap Press, 1994.
3. Field, J. *Social Capital*. London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2003.
4. Putnam, R. *Bowling alone: The Collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster, 2000.
5. Putnam, R. *Our Kids: The American dream in crisis*. New York: Simon and Schuster, 2015.

Interneta resursi

6. Centrālā statistikas pārvalde. 2011. gada tautas skaitīšanas rezultāti. No: *Centrālā statistikas pārvalde*. 2013. Iegūts no: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/2011-gada-un-2000-gada-tautasskaitisanas-datu-salidzinajums-37241.html> [sk. 12.03.2017.].
7. Centrālā vēlēšanu komisija. 12. Saeimas vēlēšanas. 2014. No: *Centrālā vēlēšanu komisija*. Iegūts no: <https://www.cvk.lv/pub/public/30803.html> [sk. 12.03.2017.].
8. Nodarbinātības valsts aģentūra. Bezdarba statistika – 2017. gada janvāris. No: *Nodarbinātības valsts aģentūra*. Iegūts no: <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=6&mid=494> [sk. 12.03.2017.].
9. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa Latvijas statistiskajos reģionos. No: *Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes*. Iegūts no: http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__dsamaksa/?tablelist=true&rxid= [sk. 12.03.2017.].
10. Visvairāk Latvijas iedzīvotāji uzticas ģimenei, prezidentam un baznīcai. No: *TNS Latvia*. 2016. Iegūts no: <http://www.tns.lv/?lang=lv&fullarticle=true&category=showuid&id=4938> [sk. 12.03.2017.].